

Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Betänkandet Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU 2016:13)

Sammanfattande synpunkter – Folkets Hus och Parker:

- anser att folkrörelser har ett ansvar för att understödja icke formaliserade gruppers deltagande i demokratiska processer,
- anser att alla myndigheter ska ha ett uppdrag att redovisa sina kontakter med det civila samhället och att detta uppdrag följs upp och utvärderas vartannat år,
- anser att strukturerna för dialog och samråd i större utsträckning måste inkludera politiska företrädare,
- anser att paraplyorganisationen *Ideell kulturallians* bör få fortsatt utökad stöd för att på civilsamhällets villkor bjuda in regioner och landsting till samråd om kulturplaner,
- avstyrker utredningens förslag om att *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor*, MUCF, får i uppdrag att arbeta med kompetenshöjande insatser om civilsamhället och föreslår istället att civilsamhället i samverkan får detta uppdrag och med det erforderliga ekonomiska resurser,
- anser att det är det offentligas uppdrag att tydligt värna och stimulera till engagemang i demokratiskt uppbyggda organisationer,
- instämmer med utredningen om att organisationsbidrag bör vara prioriterat, dessutom att dessa bidrag ska vara treåriga,
- anser att paraplyorganisationer spelar en viktig roll för att samla civilsamhället i gemensamt opinionsarbete,
- välkomnar fortsatt utveckling av den så kallade koden,
- anser att alltför breda dialoger, där mängder av verksamhetsområden ska avhandlas kan riskera att motverka intresset för att delta från civilsamhällets organisationer,
- anser att den ekonomiska aspekten för civilsamhällets organisationers möjlighet att delta i samråd måste lösas,

- stödjer förslaget om att ge MUCF uppdrag att undersöka vad som hindrar underrepresentativa grupper från deltagande i civila samhällets organisationer,
- avstyrker förslaget att MUCF får i uppdrag att arrangera återkommande konferenser om mångfaldsfrågor och föreslår istället att civilsamhället i samverkan får i uppdrag att genomföra detta uppdrag och för detta får erforderliga ekonomiska resurser,
- tillstyrker förslaget om att MUCF får i uppdrag att fördela bidrag till satsningar till det civila samhällets organisationer för att undanröja interna hinder och attityder för ökad mångfald,
- stödjer förslaget om tillsättandet av statlig delegation för mötesplatser (plattformar),
- anser att det behövs ett statligt samlingslokalslyft om minst etthundra miljoner kronor. En satsning på lokaler i socioekonomiskt utsatta områden är akut,
- anser att det civila samhällets organisationer, *Samlingslokalorganisationernas samarbetskommitté* (SAMSAM) samt även Boverket ska finnas med i den föreslagna statliga delegationen,
- instämmer i utredningens förslag om att en lag om föreningsregister inte ska införas,
- anser att i de regleringsbrev som regeringen skriver till *Statens Kulturråd* och andra statliga kulturinstitutioner, är det viktigt att skriva in att myndigheten eller institutionen har ett ansvar för att genomföra politiken för det civila samhället,
- anser att myndigheter och institutioner ska samverka med civilsamhället vid fullgörandet av sitt uppdrag,
- instämmer i förslaget om att göra en översyn av allmänna arvsfondens kriterier för stöd,
- anser att *Myndigheten för kulturanalys* får i uppdrag att tillsammans med företrädare för civilsamhället inom kulturområdet undersöka möjligheten att utveckla statistiken om det civila samhället,
- stödjer förslaget om att förslag i ett betänkande ska innehålla en genomgång av konsekvenser utifrån det civila samhällets perspektiv. Likaså att konsekvensredovisning görs vid införande av nya lagar och regler,
- stödjer utredningens förslag om att ge *Tillväxtverket* ett vidgat uppdrag om att förenklingsarbetet även ska omfatta civilsamhällets organisationer och att detta arbete även har relevans för bidrag och redovisningar på lokal och regional nivå (se 5.3.2),
- stödjer utredningens förslag men vill med nedanstående förslag vidga uppdraget att gälla även kulturområdet,
-
- anser att regeringen ska ge i uppdrag till särskild utredare att belysa biografmarknaden utifrån missbruk av dominerande ställning,
- anser att regeringen ska ge i uppdrag till *Statens Kulturråd* att undersöka hur kommuner konkurrerar med det civila samhällets arrangörsorganisationer,

- stödjer utredningens förslag om att kommunala regler tar hänsyn till och underlättar civilsamhällets medverkan vid asylmottagande,
- anser att de kommunala stöden till samlingslokaler måste förstärkas så att lokaler till låg kostnad kan erbjudas föreningslivet,
- anser att det civila samhällets organisationer i större utsträckning måste erbjudas att delta i samhällsplanering av bostadsområden,
- anser att kulturdepartementet måste ge *Kulturrådet* i uppdrag att prioritera och förstärka stödet till samlingslokalers verksamhet,
- anser att kommunala bidragssystem, typ ”stuprör” motverkar civilsamhällets utveckling. Ett bredare synsätt bör eftersträvas och att verksamheter som överbryggar olika kommunala nämnders ansvarsområden måste ges chans till sektorsövergripande bedömning,
- anser att föreningslivet bör få bättre planeringsförutsättningar genom att erhålla fleråriga bidrag (3 år),
- anser att köp av tjänster mellan föreningar bör momsbefrias,
- anser att hela föreningslivets (inte enbart idrottsrörelsen) anställningar av ledare ska befrias från kravet att betala arbetsgivaravgifter (upp till ett halvt basbelopp),
- stödjer utredningens förslag om att civilsamhället i samverkan bör delta i utarbetandet av kriterier vid upphandlande av olika tjänster,
- ser möjligheter i att Idéburet offentligt partnerskap, IOP, kan innefatta tjänster inom den kulturella sektorn,
- stödjer utredningens överväganden och slutsatser om IOP,
- stödjer utredningens förslag om en översyn av befintlig information.

Inledning

Människor vill träffas och uppleva saker tillsammans. Folkets Hus och Parker (FHP) är en folkrörelse med ca 540 medlemsföreningar som driver Folkets Hus och folkparker i hela landet – alla viktiga och uppskattade mötesplatser och kulturbärare.

Bakom mötesplatserna står ett stort föreningsliv, tusentals eldsjälar, slitvargar och entusiastiska proffs – både ideellt engagerade och anställda.

Vår vision är att skapa möjligheter för demokrati, samhällsutveckling, kulturupplevelser, nöjen, bildning och kreativt skapande genom att tillhandahålla attraktiva och angelägna mötesplatser och verksamheter för lokalsamhällets medborgare, där människans delaktighet och engagemang uppmuntras och tillvaratas. En viktig uppgift är att ge föreningsliv och studieförbund ändamålsenliga lokaler för sin verksamhet. Ett Folkets Hus eller en Folkets Park är i regel en andelsförening där föreningar och enskilda personer äger en eller flera andelar. På detta sätt skapas ett ägaransvar och engagemang för husets och parkens verksamhet.

Folkets Hus och Parker är en partipolitiskt och religiöst obunden organisation. Folkrörelsen är indelad i 7 regionala distrikt och äger genom sina medlemsorganisationer 140 biografier över hela landet.

3.1 Centrala begrepp

Folkets Hus och Parker använder begreppet folkrörelse för att beskriva vilken typ av organisation vi är. Begreppet civila samhället och civila samhällets organisationer har skapat en del förvirring bland olika myndigheter och aktörer, vilket utredningen har uppmärksammat. FHP vill i första hand se sig som aktör i samhället och inte enbart som en aktör i det civila samhället. Det är tveksamt om begreppet civila samhällets organisationer inkluderar fler aktörer än begreppet folkrörelser. Definitionen av folkrörelse som finns beskrivit på sidan 84 har full bärighet även idag. Begreppet folkrörelse har en stark historisk förankring, tradition och beskriver den betydelse (särart) som ett fritt och oberoende föreningsliv har för ett samhälles utveckling.

4 Förslag för att värna och stärka det civila samhällets roll i demokratin och samhället

FHP delar beskrivningen att för de flesta folkrörelser handlar det om att försöka nå ut till fler delar av befolkningen och skapa engagemang hos dem. För att öka intresset att delta i olika demokratiska processer måste föreningslivet i större utsträckning finnas närvarande där människor bor. Ett särskilt ansvar har det traditionella folkrörelserna i relation till uppblommade icke formaliserade grupperingar. Studieförbund och folkrörelser har ett ansvar att stödja dessa grupper in i demokratiska strukturer.

FHP anser – att folkrörelser har ett ansvar för att understödja icke formaliserade gruppers deltagande i demokratiska processer.

4.1.4 Att företräda en grupp – civilsamhället som röstbärare och opinionsbildare

FHP välkomnar de olika sätt som det offentliga använder för att involvera civilsamhället i olika beslutsprocesser. Samtidigt vill vi påpeka att dessa olika möten, dialoger och samråd oftast sker på det offentliga villkor. Civila samhället har sällan en arena där det offentliga bjuds in och där civilsamhället har definierat frågeställningarna. Denna obalans borde utredningen i större utsträckning ha belyst.

FHP anser - att alla myndigheter ska ha ett uppdrag att redovisa sina kontakter med det civila samhället och att detta uppdrag följs upp och utvärderas vartannat år.

4.1.5 Vikten av strukturer för dialog och inflytande

FHP instämmer i behovet av accepterade strukturer för dialog och inflytande. FHP är medlem i paraplyorganisationen *Idell Kulturallians*, IKA, som har huvudfokus på kultursamverkansmodellen. Regionerna och landstingen har haft minst samråd med civilsamhället kring kulturplaner. Endast i sex län rapporteras samråd med den ideella sektorn. Detta är anmärkningsvärt då kultursamverkansmodellen har existerat i mer än fem år.

I de dialoger och samråd som genomförs saknas politiska företrädare oavsett om det gäller kommunal, regional eller nationell nivå. De flesta samråd sker med tjänstemän och civilsamhällets synpunkter filtreras via det offentliga (förvaltning) innan det når politiken.

Utredningen för ett resonemang om för- och nackdelar med att bjuda in så kallade icke formaliserade aktionsgrupper, nätverk med mera till dialoger. FHP ser ett värde i att bjuda in dessa grupper till samtal. I FHPs arbete med *Nya Mötesplatser* ingår det att inkludera dessa grupper för att skapa breda överenskommelser om skapandet av samlingslokaler.

FHPs erfarenhet är att dessa nya samarbeten innebär en revitalisering av organisationen.

FHP anser - att strukturerna för dialog och samråd i större utsträckning måste inkludera politiska företrädare.

FHP anser - att paraplyorganisationen IKA i större utsträckning bör få fortsatt utökat stöd för att på civilsamhällets villkor bjuda in regioner och landsting till samråd om kulturplaner.

FHP anser – att civilsamhällets organisationer har ett stort ansvar att föra samtal och diskussioner med icke formaliserade grupperingar.

4.2.1 Kunskapsbrist hos det offentliga

Utredningen föreslår att myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor får i uppdrag att arbeta med kompetenshöjande insatser om civilsamhället gentemot stat, landsting och kommun.

Det är uppenbart att behovet finns av utbildning om civilsamhället. Det är dock märkligt att en statlig myndighet får detta uppdrag.

FHP avstyrker utredningens förslag.

FHP anser att civilsamhället i samverkan får detta uppdrag och med det ekonomiska resurser.

4.2.2 Ändrade organiseringsformer kan minska det offentligas vilja att lyssna till det civila samhällets organisationer

Det måste vara det offentligas uppgift att värna demokratiskt uppbyggda organisationer och demokratiska processer.

Risken med så kallade medborgardialoger på tjänstemannanivå är att dessa bidrar till att undergräva civilsamhällets olika organisationer.

Samtal med medborgarna är en huvudfråga för politiken. Det är därför viktigt att markera att medborgardialoger inte kan ersätta behovet av den partipolitiska föreningens ansvar att föra samtal om politikens utformning.

FHP anser att det offentligas uppdrag är att tydligt värna och stimulera till engagemang i demokratiskt uppbyggda organisationer.

4.2.4 Risken att en prioritering av utförarrollen påverkar röstbärrrollen negativt

Värdet av ett fritt och oberoende föreningsliv är att de kan vara en kritisk och i bästa fall en konstruktiv röst för att utveckla samhället.

För att detta ska fungera krävs organisationsbidrag som även inkluderar stöd för utveckling av nya verksamheter. Det är i regel resursbrist och inte idébrist som är civilsamhällets problem.

En stor andel projektbidrag minskar det civila samhällets organisationers oberoende. Med projektbidrag följer en anpassning till det offentliga olika behov och hämmar därmed föreningslivets behov av egenutveckling.

De organisationer som är utförare av offentliga uppdrag sitter i ännu större utsträckning i en beroendeställning till uppdragsgivaren. Detta förhållande kan bidra till att minska organisationens vilja att kritisera och påpeka fel och brister hos till exempel kommunen.

FHP instämmer med utredningen om att organisationsbidrag bör vara prioriterat, dessutom att dessa bidrag ska vara treåriga.

FHP anser att paraplyorganisationer spelar en viktig roll för att samla civilsamhället i gemensamt opinionsarbete.

4.2.5 Förutsättningar för civilsamhället att delta i samråd och möten

Utredningen föreslår att statliga myndigheter, kommuner och landsting ska utveckla och använda erkända metoder för samråd med civilsamhället. Detta förslag är bra men detta arbete måste ske i samverkan med civilsamhället. Det bör råda ömsesidig acceptans för hur samråd och möten ska utformas. I större utsträckning bör dialoger och samråd ske på civilsamhällets villkor och agenda. I denna fråga har IKA utarbetat en arbetsmetod för kulturplaner som kan och bör implementeras som samrådsmetod.

De föreningar som i större utsträckning borde delta i samråd har oftast inte ekonomi för att delta.

FHP – välkomnar fortsatt utveckling av den så kallade *koden*.

FHP – anser att alltför breda dialoger, där mängder med verksamhetsområden ska avhandlas kan riskera att motverka intresset för att delta från civilsamhällets organisationer.

FHP – anser att den ekonomiska aspekten för civilsamhällets organisationers möjlighet att delta i samråd måste lösas.

4.3 Social sammanhållning och ökad mångfald inom det civila samhället

Det är uppenbart att föreningsmedlemskap är lägre bland arbetslösa. Grundtrygghet vad gäller arbete och bostad är viktiga för att engagera sig ideellt. Men det kan också vara anledning till att engagera sig i någon förening.

Dessvärre ser vi ett alltmer tydligt klassamhälle växa fram i socioekonomiska utsatta bostadsområden.

I många av civilsamhällets organisationer råder bristande representativitet. Det behövs självkritik. I det arbetet krävs interna utbildningar och förändringsstrategier för att öka mångfalden.

4.3.2 Mångfald inom organisationerna

FHP instämmer i utredningens konstaterande att flertalet organisationer efterlyser en högre andel organisationsbidrag som gör det möjligt att själv kunna välja att långsiktigt satsa på ökad mångfald.

FHP - stödjer förslaget om att ge MUCF uppdrag att undersöka vad som hindrar underrepresenterade grupper från deltagande i civila samhällets organisationer.

FHP – avstyrker förslaget att MUCF får i uppdrag att arrangera återkommande konferenser om mångfaldsfrågor.

FHP – föreslår att civilsamhället i samverkan får i uppdrag att arrangera konferenser om mångfaldsfrågan.

FHP – tillstyrker förslaget om att MUCF får i uppdrag att fördela bidrag till satsningar till det civila samhällets organisationer för att undanröja interna hinder och attityder för ökad mångfald.

4.3.3 Nya organisationer

Det är viktigt att nya organisationer får stöd från samhällets sida och från civilsamhällets organisationer. Denna ambition har nog de flesta etablerade organisationer. Det är i regel en ekonomisk resursfråga, inte en fråga om man idémässigt vill eller inte vill. Redan idag görs mycket för att inkludera och stödja nyetablerade föreningar.

En nyckelfråga för nybildade föreningar är tillgången till lokaler, vilket har konstaterats i många olika sammanhang och utredningar. Demokratiutredningen ser detta med tillgång till lokaler som en nyckelfråga för nybildade föreningar i socioekonomiskt utsatta områden.

Det är därför av stor vikt att behovet av samlingslokaler i dessa områden görs till en huvudfråga för att öka delaktighet i olika demokratiprocesser och sammanhållning.

Utredningen vill att paraplyorganisationer ska ta ett särskilt ansvar för att stödja nya föreningar. Detta är nog ett uppdrag som paraplyorganisationer gärna tar på sig men då behövs ökade stöd till paraplyorganisationerna. Både från nationell nivå som regional och lokal nivå.

FHP – anser att stödet till paraplyorganisationer behöver öka.

4.3.4 Ökad social sammanhållning

FHP har sedan 2014 arbetat med att skapa nya medborgardrivna mötesplatser i socioekonomiskt utsatta områden. Ett arbete som resulterat i att olika processer pågår i fem större bostadsområden. Nya projekt startar varje år.

FHP har gett ut rapporten "Nya mötesplatser: kartläggning av möjligheterna att skapa nya medborgardrivna kultur- och samlingslokaler i socioekonomiskt utsatta områden i Sverige."

Rapporten visar att det finns ett stort behov och att intresset för samlingslokaler finns bland lokala aktörer. Idag är det möjliga stödet till nya samlingslokaler från staten, via Boverket alldeles för lågt. Detta har FHP påtalat i många år.

Det behövs ett samlingslokallyft om minst etthundra miljoner kronor för att skapa nya mötesplatser i socioekonomiskt utsatta områden. Detta arbete ska ske i samverkan med kommuner och andra aktörer som bostadsbolag.

FHPs nya arbetssätt att bjuda in medborgare, föreningar, bostadsbolag och kommuner har visat sig vara framgångsrikt. Men det saknas idag möjlighet att få offentligt stöd för detta arbete. Regeringens satsning "Äga rum" via Kulturrådet har ingett förhoppningar om att det nu skulle finnas pengar för att söka till arbetet med *Nya Mötesplatser*. Men kriterierna

utesluter riksorganisationer att söka. Detta är mycket beklagligt eftersom erfarenheten är att föreningar i dessa områden behöver mycket stöd i sitt arbete med ansökningar och kontakter med kommun och bostadsbolag. Dessutom kan riksorganisationer med sitt breda kontaktnät och sin samlade erfarenhet vara en rationell och effektiv resurs för att undvika onödiga misstag.

Utredningen föreslår att en statlig delegation tillsätts med uppdrag att i nära samverkan med civilsamhällets organisationer och berörda kommuner etablera långsiktiga lokala plattformar för det civila samhället i socioekonomiskt utsatta bostadsområden.

Det görs och har gjorts många olika projekt i det som kallas socioekonomiskt utsatta bostadsområden. Det behövs en helhetssyn och ett gemensamt strategiskt förhållningssätt till alla olika initiativ som tas för att förbättra sammanhållningen i dessa olika bostadsområden.

Alldeles för få projekt har varit långsiktiga och haft ett eget liv efter projekttidens slut.

Ett samlingslokallyft med traditionella folkrörelser, föreningar kan garantera långsiktighet, trygghet och ändamålsenliga lokaler.

Dessa lokaler ska vara anpassade för föreningsmöten, studier, scenkonst och film och de kan bilda framtidens infrastruktur för kultur och bildning i den tilltagande urbaniseringen av samhället.

FHP – stödjer förslaget om tillsättandet av statlig delegation.

FHP – anser att det behövs ett samlingslokallyft om minst etthundra miljoner kronor. En satsning på lokaler i socioekonomiskt utsatta områden.

FHP – anser att Boverket ska finnas med i denna statliga delegation.

FHP – anser att det civila samhällets organisationer måste vara representerade i delegationen.

FHP – anser att *Samlingslokalorganisationernas samarbetskommitté*, SAMSAM, måste finnas representerad i delegationen.

5.1.1 Samhällets bristande tilltro till och förståelse för civilsamhället

Utredningen beskriver den tendens från det offentliga sida att vilja öka kontrollen och även styra föreningsverksamheten. Detta kan noteras genom ökade krav på redovisningar och mätbarhet. Allt detta ställer stora krav på administration av föreningslivet.

Det offentliga har även framfört krav på en lag om registrering av föreningar.

Utredningens bedömning är att det inte bör införas en lag om registrering av föreningar.

FHP – instämmer i utredningens förslag att en lag om föreningsregister inte ska införas.

5.1.2 Bristande kunskap om det civila samhället

Det offentliga kunskap om föreningslivet är många gånger bristfällig. Ibland möts föreningslivet av ointresse eller ovilja. Det finns flera exempel när myndigheter inte tar till vara på den kompetens som civilsamhällets organisationer står för. Vi finns till

myndigheters förfogande och är villiga att dela med oss av våra erfarenheter och vår kunskap.

Det är därför viktigt att civilsamhällspolitiken blir känt och implementeras inom alla politikområden.

Bristande kunskap om civilsamhället är också en fråga om behovet av att tillförlitligt statistiskt underlag. Det finns ingen myndighet idag som har ansvar för att ta fram statistik om civilsamhällets verksamheter. De modeller som *SOM-institutet* och SCB bygger sin statistik på är föråldrad. Även om statistik till viss del behöver se likadan ut över tid för att jämförelser ska kunna göras måste ändå nya parametrar och frågeställningar tas fram.

FHP anser att i de regleringsbrev som regeringen skriver till *Statens Kulturråd* och andra statliga kulturinstitutioner är det viktigt att skriva in att myndigheten eller institutionen har ett ansvar för att genomföra politiken för det civila samhället.

FHP – anser att myndigheter och institutioner ska samverka med civilsamhället vid fullgörandet av sitt uppdrag.

FHP anser att *Myndigheten för kulturanalys* får i uppdrag att tillsammans med företrädare för civil samhället på kulturområdet undersöka möjligheten att utveckla statistiken.

5.1.3 Hänsyn tas inte till det civila samhällets särart

Civilsamhällets organisationer har vid olika tillfällen påtalat risken med att föreningar likställs med företag. Det är viktigt att det civila samhällets särart respekteras och att regel- eller lagförändringar inte får icke önskvärda konsekvenser för föreningslivet.

FHP – stödjer förslaget om att förslag i ett betänkande ska konsekvensredovisas utifrån civila samhällets perspektiv. Likaså att konsekvensredovisning görs vid införande av nya lagar och regler.

5.1.4 Svårigheter att finansiera verksamhet

Utredningen skriver:

”Många upplever att en ökande andel av de offentliga bidragen är öronmärkta för viss verksamhet och att de mer generella organisationsbidragen minskar till förmån för de mer inriktade verksamhetsbidragen. Detta sker samtidigt som de administrativa kraven ökar för organisationerna. Utvecklingen leder till ett större behov av anställd personal, professionell revision m.m., något som räknas till en organisations baskostnader. Dessa baskostnader upplever organisationerna samtidigt ökade svårigheter att få täckning för genom bidrag”.

Beskrivningen visar på ett bra sätt de problem som föreningar och organisationer brottas med.

I relation till myndigheter som *Statens Kulturråd* har FHP fått rådet att söka pengar från annat håll, till exempel *Allmänna arvsfonden*. Men som utredningen påpekar har *Allmänna arvsfonden* kriterier som gör det svårt och komplicerat att söka pengar. Att få stöd för organisationskostnader är inte möjligt hos *Allmänna arvsfonden*. Likaså är det svårt/omöjligt att få fleråriga stöd från *Allmänna arvsfonden*.

FHP – instämmer i förslaget om att göra en översyn av *Allmänna arvsfondens* kriterier för stöd.

5.1.5 Omfattande administration

Det finns behov av översyn och konkret förenklingsarbete av myndigheters sätt att hantera civilsamhällets organisationer. Det gäller både ansökningsförfarande och redovisningar.

FHP – stödjer utredningens förslag om att ge *Tillväxtverket* ett vidgat uppdrag om att förenklingsarbetet även ska omfatta civilsamhällets organisationer och att detta arbete även har relevans för bidrag och redovisningar på lokal och regional nivå. (se 5.3.2)

5.2.1 Konkurrensrätten

Många medlemmar inom FHP bedriver biografverksamhet. FHP har även ett biografbolag med fyra biografier i storstäder.

På biografmarknaden finns en dominerande aktör *Nordic Cinema Group*, där bland andra *SF bio* och *Svenska Bio* ingår. Dessa aktörer har i storstäderna över 90 procent marknadsandel.

Detta medför att nya biografaktörer har svårt att etablera sig och det innebär att filmutbudet styrs utifrån *SF Bio* och *Svenska Bios* intressen. Det leder också till att vissa filmtitlar har premiär på SF biografier och att andra biografägare får vänta i veckor innan de får möjlighet att visa filmen.

Den exceptionellt dominerande ställning som *Nordic Cinema Group* har i Sverige är ett stort problem för de biografaktörer som finns i det civila samhällets organisationer.

I det civila samhällets organisationer finns många arrangörer av kulturprogram. Dessa arrangörer genomför tusentals arrangemang varje år, med stora ideella insatser och de får ibland konkurrens från kommuner som själva vill vara arrangörer av kultur- och nöjesprogram. Denna typ av konkurrens motverkar hela idén med politiken för civila samhällets organisationer.

FHP – stödjer utredningens förslag men vill med nedanstående förslag vidga uppdraget att gälla även kulturområdet.

FHP – anser att regeringen ska ge i uppdrag till en särskild utredare att belysa biograf marknaden utifrån missbruk av dominerande ställning.

FHP – anser att regeringen ska ge i uppdrag till *Statens Kulturråd* att undersöka hur kommuner konkurrerar med det civila samhällets arrangörsorganisationer.

5.2.7 Civilsamhällets deltagande i mottagande av asylsökande

Civilsamhället har visat stort engagemang och flexibilitet i arbetet med flyktingmottagande och mottagande av asylsökande.

Civilsamhällets organisationer kan vara en ännu större resurs om samarbetet med *Migrationsverket* kan förenklas och utvecklas.

Folkrorelsernas samlingslokaler kan i större utsträckning användas för asylsökande, men det behövs överenskommelser om hur detta samarbete ska fungera och finansieras.

Det har visat sig att det finns många hinder för hur civilsamhället kan delta med till exempel lokaler för asylsökande. Det handlar om kommunala regler för natthärbärge, försäkringsfrågor då lokaler används för tillfälliga andra ändamål.

FHP – stödjer utredningens förslag att kommunala regler tar hänsyn till och underlättar civilsamhällets medverkan vid asylmottagande.

5.3.4 Civilsamhället efterfrågar lokaler till låg kostnad

Civila samhällets behov av lokaler är väl dokumenterat och är ett återkommande önskemål som framförs på lokal och regional och som riksorganisationerna driver i samtal med berörda myndigheter. Detta bekräftas av utredningen som via sina möten med civilsamhällets organisationer fått önskemålet framfört.

Civilsamhällets organisationer behöver lokaler till låg kostnad. En fråga som återkommer är varför samlingslokalerna inte tillgodoser föreningslivet med bra och billiga lokaler. Detta beror på fler orsaker:

- det finns inte samlingslokaler i många nya bostadsområden
- kommunerna har minskat anslagen till samlingslokalerna som därmed tvingats ta ut mer marknadsmässiga hyror
- konkurrens från kommunala kulturhus
- Boverkets anslag till samlingslokaler är alldeles för lågt och möter inte alls behoven

För att idén om samlingslokaler ska ha relevans för det civila samhällets organisationer krävs att samlingslokalägarna får stöd för att subventionerna hyror till föreningslivet. Detta måste vara en viktig del för politiken för det civila samhället.

Subventionerade hyror är viktigt för kulturgrupper. Teater och musikgrupper har sällan råd att betala marknadsmässiga hyror. För att upprätthålla en infrastruktur för scenkonst i hela landet måste samlingslokalerna få stöd för att erbjuda kulturlivet ändamålsenliga lokaler.

Samlingslokalbehovet är idag bortglömt i många kommunala bygg- och planprocesser. Det är önskvärt att det civila samhällets organisationer bjuds in att delta i planeringsprocesser för nya bostadsområden.

FHP - anser att stöden till samlingslokaler måste förstärkas så att lokaler till låg kostnad kan erbjudas föreningslivet.

FHP – anser att det civila samhällets organisationer i större utsträckning måste erbjudas att delta i samhällsplanering av bostadsområden.

5.3.5 Synpunkter på bidragsgivningen

Det är viktigt att bidragsgivning har sin utgångspunkt i föreningslivets behov. Därför måste civilsamhällets organisationer delta vid utformningen av kriterier.

På kommunal nivå krävs en större förståelse för att föreningslivet är röstbärare. Föreningslivet ska när det finns anledning vara kritisk till kommunens handlande. Detta får dock inte påverka bidragsgivningen. Röstbärollen måste fullt förstås och accepteras som en tillgång för utvecklingen av offentliga tjänster.

Riksorganisationen FHP får stöd från *Statens Kulturråd* (samlingslokalstödet), detta stöd har de senaste åren minskat. Genom minskat stöd har FHP och övriga samlingslokalorganisationer fått försämrade förutsättningar för att genomföra sin verksamhet och upprätthålla en infrastruktur av mötes- och kulturlokaler i hela landet.

En infrastruktur av mötes- och kulturlokaler i hela landet är en grundbult för det demokratiska samhället och för att kulturen ska kunna få möta en publik. Kulturrådets minskade stöd till samlingslokaler är väldigt oroväckande.

FHP anser att kulturdepartementet måste ge Kulturrådet i uppdrag att prioritera, förstärka stödet till samlingslokalernas verksamhet.

FHP – anser att kommunalt bidragssystem, typ ”stuprör” motverkar civilsamhällets utveckling. Ett bredare synsätt bör eftersträvas och verksamheter som överbryggar olika kommunala nämnders ansvarsområden måste ges chans till sektorsövergripande bedömning.

FHP – anser att föreningslivet bör få bättre planeringsförutsättningar genom att erhålla fleråriga bidrag (3 år).

FHP – anser köp av tjänster mellan föreningar bör momsbefrias.

FHP – anser att hela föreningslivets (inte enbart idrottsrörelsen) anställningar av ledare ska befrias från kravet att betala arbetsgivaravgifter (upp till ett halvt basbelopp).

6.2.3 Upphandlingskriterier

Civilsamhällets organisationer medför genom sin särart mervärden som bör tas hänsyn till vid upphandlingar.

FHP – stödjer utredningens förslag om att civilsamhället i samverkan bör delta i utarbetandet av kriterier vid upphandlande av olika tjänster.

6.4.5 Idéburet offentligt partnerskap

FHP har genom arbetet med projektet *Nya Mötesplatser* skrivit ett flertal avsiktsförklaringar med kommuner och bostadsbolag. Detta arbetssätt överensstämmer med idén om Ideellt Offentligt Partnerskap.

FHP ser IOP som ett viktigt verktyg för att få med olika aktörer i ett gemensamt utvecklingsarbete för nya mötesplatser.

Kunskapen och erfarenheten av IOP är dock fortfarande ganska begränsat inom kulturområdet.

FHP – ser möjligheter i att IOP kan innefatta tjänster inom den kulturella sektorn.

FHP – stödjer utredningens överväganden och slutsatser.

7.6.3 Översyn av befintlig information

Förslaget om att myndigheter ser över och anpassar sin information till målgruppen det civila samhällets organisationer är angeläget. Dessutom att MUCF får i uppdrag att försöka samordna informationen är önskvärt.

FHP – stödjer utredningens förslag.

Dessutom bör paraplyorganisationerna få möjlighet att finansiera arbetet med att utveckla hemsidor med information om stöd- bidragsmöjligheter och om lagar och regler.

Avslutning

Då inte utredningen har haft tillgång till egna utredningsresurser har en mängd olika uppdrag delats ut. Flest uppdrag har tilldelats MUCF, inte helt överraskande.

Huruvida dessa uppdrag kommer att bli genomförda och vilket resultat som kommer att redovisas återstår att se. Det är därför med spänd förväntan som vi kommer att följa processen som kommer att hanteras av kulturdepartementet.

För Riksorganisationen Folkets Hus och Parker,

Calle Nathanson

Vd